

E.T.A. HOFFMANN

MATMAZEL DE SCUDÉRY

ÇEVİRİ: ANIL ALACAOĞLU

E.T.A. HOFFMANN

MATMAZEL DE
SCUDÉRY

XIV. LOUIS DÖNEMİNDEN
BİR HİKÂYE

Can Klasik

Matmazel de Scudéry: IV. Louis Döneminden Bir Hikâye, E.T.A. Hoffmann

Almanca aslından çeviren: Anıl Alacaoğlu

Das Fräulein von Scuderi

İlk baskı: Taschenbuch für das Jahr, 1820.

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu baskı için kaynak alınan sansürlü metin: Julius Bard Verlag, 1908.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Berke Koç / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Cevizlik Mah. Hüsreviye Sok. Erşen İş Hanı No: 15 Kat: 3-38

Bakırköy, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-6350-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

E.T.A. HOFFMANN

MATMAZEL DE
SCUDÉRY

XIV. LOUIS DÖNEMİNDEN
BİR HİKÂYE

ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Anıl Alacaoğlu

♥can

E.T.A. Hoffmann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gece Tabloları, 2012

Şeytanın İksirleri, 2014

Kedi Murr'un Hayat Görüşleri, 2016

Küçük Zaches, Namıdiđer Zinnober, 2018

Üstat Pire, 2019

Altın Çanak, 2021

Prensese Brambilla, 2021

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg'de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizminin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* (Callot Tarzı Düşlemler) adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (Serapion Kardeşler) (1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

ANIL ALACAOĞLU, 1989'da Akhisar'da doğdu. Ege Üniversitesi'nde Alman Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü. 2009'da ilk kitabı *Üçüncü Sınıf Kadın*, 2021'de öykü kitabı *Başka Yasalar* yayımlandı. Alacaoğlu bugüne dek Michael Ende, E.T.A. Hoffmann, Gustav Meyrink, Stefan Zweig, Joseph Roth, Frank Schätzing, Andrzej Sapkowski, Bodo Kirchoff, Sibylle Berg, Sebastian Fitzek ve Elfriede Jelinek gibi yazarlardan çeviriler yaptı.

Zarif dizeleri ve XIV. Louis¹ ile Markiz de Maintenon'un² teveccühüyle tanınan Madeleine de Scudéry'nin³ yaşadığı küçük ev, St. Honoré Caddesi'nde idi.

Bu evin kapısı gece yarısına doğru bir saatte –1680 yılının sonbaharında– öyle bir şiddetle ve hararetle çalındı ki sesler tüm koridorda yankılandı. Matmazelin küçük evinde hem aşçı hem hizmetçi hem de kapıcı olan Baptiste, hanımının izniyle kız kardeşinin düğünü için memleketine gitmişti, o yüzden matmazelin oda hizmetçisi Martinière evde tek başına hâlâ ayaktaydı. Kapının arka arkaya çalındığını duyunca Baptiste'in gittiği, evde matmazelle birlikte korunmasız kaldıkları kafasına dank etti, şimdiye dek Paris'te işlenmiş haneye tecavüz, hırsızlık ve cinayet gibi bütün suçlar aklına üşüştü. Evde kimselerin olmadığından haberdar olan bir grup isyancının dışarıda kudurduğuna, içeri girip ev sahibine kötü

1. XIV. Louis (1638-1715): Fransa'nın en uzun süre (72 yıl) hüküm süren kralı. (Ç.N.)

2. Françoise d'Aubigné (1635-1719): XIV. Louis'nin ikinci eşi. Kralın ilk eşinin ölümünden sonra gizlice evlendikleri için hiçbir zaman Fransa kraliçesi olmakla birlikte ölümüne kadar krala en yakın danışmanlardan biriydi. (Ç.N.)

3. Matmazel de Scudéry olarak da anılan Madeleine de Scudéry (1607-1701): 17. yüzyılın en önemli Fransız yazarlarından biri, ayrıca Fransa dışında da çok okunan ilk Fransız kadın yazar. (Ç.N.)

bir şey yapacaklarına kesin gözüyle bakıyordu, o yüzden odasından çıkmadı, tir tir titiyor, irkiliyor, Baptiste'e de kız kardeşinin düğününe de lanet okuyordu.

Bu sırada kapıdaki gmbrtler devam ediyordu, arada birinin bağırdığını duyar gibi oldu: "İsa aşkına, açın kapıyı artık, açın!" Sonunda Martinière korkusu gitgide kabarıırken mumu yanan şamdanı hızla kapıp koridora koştı, kapıyı çalan adamın sesi koridorda açıkça duyuluyordu: "İsa aşkını, açın ş kapıyı artık!"

"Aslında," diye düşündü Martinière, "haydut dediğın böyle konuşmaz, kim bilir, belki de zor durumdaki biri, her türlü iyiliğiyapmaya meyilli hanımımaya sığınmaya gelmiştir. Ama tedbiri elden bırakmayalım!"

Pencerenin birini açıp kalın sesini olabildiğince erkek sesine benzetmeye çalışarak aşığıya seslendi, gecenin bu saatinde kapının önünde yaygara koparıp herkesi uykusundan uyandıran kim diye sordu. Karabulutların arasından yeni yeni sızan ay ışığının pırlıltısında, açık gri bir pelerine sarınmış, geniş şapkasını gözlerine kadar indirmiş uzun boylu bir adam gördü.

Aşığıdakinin duyabileceğiy kadar yüksek sesle bağırdı: "Baptiste, Claude, Pierre, kalkın, bir bakın bakalım, evi başımıza yıkmaya niyetli bu serseri neyin nesiymiş!"

Ama aşığıdaki yumuşak, neredeyse kederli bir sesle konuştu. "Ah! La Martinière¹ sesinizi ne kadar değıştir-meye çalışsanız da sizsiniz hanımefendi, biliyorum, Baptiste'in memlekete gittiğini, hanımınızla evde yalnız olduğunuzu da biliyorum. Kapıyı gönül rahatlığıyla açabilirsiniz, korkmayın. Hanımınızla mutlaka konuşmam gerek, hemen ş anda."

1. Özel ismin önünde kullanılan La, Le tanımlıkları ifadeye, bahsi geçen kişiyile ilgili kimi zaman samimiyete vurgu yapan kimi zaman da küçmseyci, negatif bir nüans katar. (Y.N.)

“Olacak iş değil,” diye karşılık verdi Martinière, “gecenin bir yarısı hanımımmla mı konuşmak istiyorsunuz? Çoktan uyuduğunu, bu yaşlarda ihtiyaç duyduğu en tatlı uykusundan ne olursa olsun onu uyandırmayacağını bilmiyor musunuz?”

“Biliyorum,” dedi aşağıdaki, “hanımınızın üzerinde durup dinlenmeden çalıştığı *Clélie*¹ adlı romanının müsveddelerini daha az önce bir kenara kaldırdığını şimdi de, yarın Markiz de Maintenon’a göstermeyi planladığı birkaç dizeyi yazmakla meşgul olduğunu biliyorum. Sizde yalvarıyorum Madam Martinière, merhamet edin, açın kapıyı. Bilin ki mevzubahis, talihsiz bir insanı mahvolmaktan kurtarmak, bilin ki bir insanın şerefi, özgürlüğü, hatta hayatı hanımınızla konuşmak zorunda olduğum şu âna bağlı. Unutmayın ki efendiniz, ondan yardım dilemeye gelen talihsiz bir adamı katı yüreklilikle kapıdan çevirenin siz olduğunu öğrenirse öfkesi sonsuza dek omzunuza yük olacaktır.”

“Ama hanımımın merhametine neden böyle olmadık bir saatte sığınuyorsunuz ki, yarın uygun bir vakitte tekrar gelin,” dedi Martinière. Aşağıdaki cevap verdi: “Peki kader, ölümcül bir yıldırım gibi tüm yıkıcılığıyla çarpmışken zamanla, saatle değişir mi? Kurtarmak yalnızca bir an için mümkünken yardım ertelenebilir mi? Açın kapıyı, dünyada bir başına, savunmasız kalmış, zulüm görmüş, korkunç bir kader tarafından kıştırılmış, kapıya dayanmış bir tehlikeden kurtulmak için hanımınıza yalvarmaya gelmiş bir zavallıdan korkmayın!”

Martinière aşağıdaki adamın bu sözlerin ardından derin bir acıyla inleyip hıçkırdığını duydu, o sırada sesinin tonu bir yeniyetmeninki gibiydi, yumuşaklığıyla in-

1. Matmazel de Scudéry'nin 1654-1660 yılları arasında on cilt halinde yayımladığı tarihî roman. (Ç.N.)

sanın yüreğine işliyordu. Kadın derinden etkilenmişti, uzun uzun düşünmeden gidip anahtarı aldı.

Martinière kapıyı açar açmaz, pelerine sarınmış şahıs bir hışımla içeri daldı, kadının yanından koridora geçerek deli gibi bağırdı: “Beni hanımınıza götürün!” Martinière korku içinde şamdanı havaya kaldırıncamum ışığı bir delikanlının ölü gibi solgun, korkunç şekilde çarpılmış yüzüne düştü. Adam pelerinini açıp da göğüslüğünün altından bir hançerin parlak kabzası görününce, Martinière dehşet içinde yere yığılacak gibi oldu. Adam çakmak çakmak gözleriyle ona bakıp öncekinden de sert bir sesle bağırdı: “Beni hanımınıza götürün diyorum size!”

Martinière hanımının büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu o an anladı, aynı zamanda dindar ve vefalı bir anne olarak görüp hürmet ettiği kıymetli efendisine olan bütün sevgisi içinde daha da bir alevlendi, bu sayede kendisinin bile kendisinden beklemediği bir cesarete kapıldı. Odasının açık duran kapısını hızla çarpıp adamın önüne dikildi, güçlü ve kararlı bir sesle konuştu: “Doğrusu evin içindeki çılgınca davranışlarınızla dışarıdayken sarf ettiğiniz acıklı sözler pek uyuşmuyor, şimdi fark ediyorum ki sözleriniz bende çok zamansız bir acıma uyandırmış. Hanımım ile şimdi konuşamazsınız, konuşamayacaksınız. İçinizde kötü bir niyet yoksa gündüz gelmekten çekinmenize de gerek yoktur, yarın yine gelip derdiniz neyse anlatırsınız! Şimdi evden çıkın!”

Adam sıkıntıyla iç geçirdi, Martinière’e dehşet verici bir bakış atıp hançere uzandı. Martinière içinden ruhunu Tanrı’ya emanet ettiyse de kararlılığını bozmadı, cesurca adamın gözlerinin içine bakarak, hanımına ulaşması için geçmesi gereken odanın kapısına iyice yaslandı.

Adam, “Çekilin, hanımınıza gideceğim diyorum size,” diye bir kez daha bağırdı.

“İstediginizi yapın,” diye karşılık verdi Martinière,

“çekilmiyorum, kalkıştığınız fenalığı tamamlayın, sizin de sonunuz alçak yoldaşlarınızınki gibi Grève Meydanı’nda utanç verici bir ölüm olacak.”

“Hah,” diye bağırdı adam, “haklısınız La Martinière! Aşağılık bir haydut ve katil gibi görünüyorum, silahlıyım ama yoldaşlarım yargılanmıyor, yargılanmıyor!” Bu sözler üzerine hançerini çekti, zehirli bakışlarla korkudan ölecek gibi olan kadının üstüne yürüdü.

Kadın ölümcül darbeyi bekleyerek, “Tanrım!” diye haykırdı ama tam o anda sokaktan silahların takırtıları, atların nal sesleri duyuldu.

“Marechaussée – Marechaussée.¹ İmdat, imdat!” diye bağırdı Martinière.

“Lanet kadın, sonum olacaksın, her şey bitti artık, her şey bitti! – Al! Al şunu, hemen bugün, istersen yarın matmazele ver.” Adam böyle usulca mırıldanırken Martinière’in elinden şamdanı kapmış, mumları söndürmüş, kadının eline küçük bir kutu tutuşturmuştu. “Öteki dünyadaki mutluluğun için, bu kutuyu matmazele ver,” diye bağırdı adam ve fırlayıp evden çıktı.

Martinière yere yığılmıştı, güçbela ayağa kalkıp karanlıkta el yordamıyla odasına döndü, tamamen bitkin, ses bile çıkaramayacak kadar güçsüz bir halde koltuğa çöktü. O sırada ön kapının kilidinde takılı bıraktığı anahtarın şingirdediğini duydu. Evin kapısı kapatıldı, tereddütlü ayak sesleri usulca odasına yaklaşıyordu. Donup kaldı, kıpırdayacak gücü yoktu, kendini en kötüsüne hazırladı, ancak kapı açılıp da gece lambasının ışığında dürist Baptiste’i görür görmez tanıyınca yüreğine su serpilirdi, onun da beti benzi kireç kesilmişti, o da afallamıştı.

1. Fransa’da Ortaçağ’dan Fransız Devrimi’ne kadar kamu güvenliğini sağlamakla sorumlu silahlı askerî kuvvet. Devrim sonrasında yerini jandarmaya bırakmıştır. (Ç.N.)

“Bütün azizler aşkına,” diye başladı, “bütün azizler aşkına Madam Martinière, ne oldu? Ah, şu korku, içimdeki şu korku! Ne olduğunu bilmiyorum ama bir şey dün akşam beni düğünden ayrılmaya zorladı. Sokağa az önce girdim. İçimden dedim ki Madam Martinière’in uykusu hafiftir, kapıyı usulca, düzgünce tıklatırsam muhtemelen duyar, kapıyı açar. Sonra tepeden tırnağa silahlı piyade ve atlılardan oluşan güçlü bir devriye çıktı karşıma, beni durdurup gitmeme izin vermediler. Neyse ki Marechaussée teğmeni Desgrais de oradaydı, beni iyi tanır, feneri yüzüme tuttuklarında, ‘Hey Baptiste,’ dedi, ‘gece gece nereden geliyorsun? Evde kalıp eve göz kulak olman gerek. Şu an etraf güvenli değil, biz de bu gece azılı bir suçluyu yakalayacağımızı düşünüyoruz.’ Bu sözler yüreğime nasıl oturdu bilemezsiniz Madam Martinière. Şimdi de eşikten geçerken, sarıp sarmalanmış bir adam evden dışarı fırladı, elinde hançer, beni yere devirdi –evin de kapısı açık, anahtarlar kilitte– söyleyin, nedir tüm bunlar?”

Ölüm korkusundan sıyrılan Martinière olup biteni anlattı. İki birlikte; Martinière ve Baptiste, koridora çıktılar, yabancı adamın kaçarken fırlatıp attığı şamdanı yerde buldular. “Hiç şüphe yok,” dedi Baptiste, “hanımımız soyulacak, hatta öldürülecekti. Anlattığınıza göre bu herif matmazelle yalnız olduğunuzu, hatta matmazelin daha uyumadığını, yazmaya devam ettiğini biliyor-muş. Kesin şu evlere gizlice girip şeytani planlarında işe yarayabilecek her şeyi sinsice gözetleyerek bilgi toplayan alçak dolandırıcılardan, hırsızlardan biriydi. Madam Martinière, bence bu küçük kutuyu Seine Nehri’nin en derin yerine atalım. Melun bir canavarın bizim iyi yürekli hanımımızın canına kastetmediğinden, matmazelin kutuyu açınca, kimliği belirsiz birinden gelen mektubu açan ihtiyar Tournay markisi gibi düşüp ölmeyeceğinden nasıl emin olabiliriz ki!”

Sadık hizmetçiler meseleyi uzun uzun tartıştıktan sonra nihayet, sabah her şeyi matmazele anlatmaya, gereken özen gösterilirse pekâlâ açılabilir gizemli kutuyu ona teslim etmeye karar verdiler. İki birlikte şüpheli yabancının ortaya çıkışını her yönüyle değerlendirdikten sonra işin içinde farklı bir gizem olabileceğini düşündüler, kendi başlarına bir işe kalkışamazlardı, gizemin çözülmesini efendilerine bırakmaları gerekiyordu.

Baptiste'in kaygıları yersiz değildi. Paris tam da o günlerde en alçakça şiddet eylemlerine sahne oluyor, cehennemden fırlamış şeytani bir icat tam da o günlerde bunu yapmanın en kolay yolunu sunuyordu.

Zamanının en iyi kimyageri olan Alman eczacı Glaser, bu bilimle uğraşanların hep yaptığı gibi simya deneyleriyle meşguldü. Felsefe taşını¹ bulmayı kafaya koymuştu. Exili adında bir İtalyan da ona katıldı. Ancak bu adam için altın yapma sanatı yalnızca bir bahaneydi. İsteddiği tek şey, Glaser'in amacına ulaşmasını sağlayacağını umduğu zehirli maddelerin nasıl karıştırıldığını, kaynatıldığını, süblimleştirildiğini² öğrenmekti ve sonunda ne kokusu ne tadı olan, ânında ya da yavaş yavaş öldüren, vücutta en ufak bir iz dahi bırakmayan ve doktorların bütün becerilerini, bütün bilgilerini aşip onları zehirden hiç şüphelenmeden ölümü doğal bir nedene bağlamak zorunda bırakan o güçlü zehri elde etmeyi başardı. Exili işini son derece dikkatli yaptıysa da zehir sattığı şüphesiyle Bastille Hapishanesi'ne atıldı.

Kısa bir süre sonra Yüzbaşı Godin de Sainte-Croix da aynı hücreye kapatıldı. Yüzbaşı, Markiz de Brinvill-

1. Simyacılar göre dokunduğu her nesneyi altına dönüştüreceğine inanılan taş. (Ç.N.)

2. Katı maddelerin ısıtıldığında sıvı hale geçmeden doğrudan gaz hale geçmesi. (Ç.N.)

ers ile uzun süren bir ilişki yaşamış, bu ilişki tüm ailenin şerefini beş paralık etmişti, marki karısının suçlarına kayıtsız kaldığı için sonunda devreye Paris'te sivil teğmen olan markizin babası Dreux d'Aubray girmiş ve yalnızca yüzbaşını bağlayacak bir tutuklama kararı çıkararak günahkâr çifti ayırmıştı. Tutkulu, karaktersiz, yalandan dindar, gençliğinden beri her türlü kötülüğe meyilli, kıskanç ve kudurganlık derecesinde kindar bir adam olan yüzbaşı için Exili'nin şeytani sırrı tam bir nimetti, bu sayede tüm düşmanlarını yok edecek güce kavuşacaktı. Exili'nin çalışkan bir öğrencisi oldu, çok geçmeden de bu işte o kadar ustalaştı ki Bastille'den tahliye edildiğinde kendi başına çalışabilecek durumdaydı.

Brinvilliers yozlaşmış bir kadındı, Sainte-Croix sayesinde de tam bir canavara dönüştü. Yüzbaşı kadını yavaş yavaş ikna etti, önce alçakça bir riyakârlıkla yaşlılığında bakımını üstlendiği için yanında bulunan babasını, ardından erkek kardeşlerini, sonunda da kız kardeşini zehirlemesini sağladı; babasını intikamını almak için, diğerlerini de büyük miras uğruna. Zehirleyerek cinayet işleyen birçoklarının hikâyesi, bu tür bir suçun nasıl karşı konulmaz bir tutkuya dönüştüğünün dehşet verici emsalini oluşturur. Zehirciler başka hiçbir amaç gütmenden, sırf zevk için, tıpkı bir kimyagerin eğlenmek için deneyler yapması gibi, ölmüş mü kalmış mı hiç umursamadıkları insanları sıklıkla öldürmüşlerdir. Daha sonra Hotel Dieu'deki bir sürü yoksul insanın aniden ölmesi, Brinvilliers'nin dindarlık ve hayırseverlik timsali olarak görülmek için her hafta dağıttığı ekmeğin zehirli olduğu şüphesini uyandırdı. Ancak Brinvilliers'nin güvercin turtalarını zehirleyerek davetlisi olan konuklara ikram ettiği kesindi. Tour du Guet şövalyesi ve birkaç kişi daha bu cehennem yemeğinin kurbanı oldu. Sainte-Croix, yardımcı La Chaussée ve Brinvilliers iğrenç cürümlerini

işin aslına ulaşılamayacak şekilde perdelemeyi bildiler; fakat Tanrı'nın sonsuz gücü günahkârların cezasını burada, yeryüzünde kesmeye karar vermişse, ahlaksız insanlar hangi alçakça hileyle buna karşı durabilir!

Sainte-Croix'nın hazırladığı zehirler o kadar etkiliydi ki toz (Parislilerin deyimiyile *poudre de succession*¹) hazırlandığı sırada açıkta dururken alınacak tek bir nefes kişiyi ânında öldürmeye yetiyordu. Bu yüzden Sainte-Croix çalışırken camdan, ince bir maske takıyordu. Bir gün tam hazırladığı zehir tozunu bir şişeye dökülecekken maskesini düşürdü ve keskin zehri soluyarak oracıkta yere yığıldı. Vârisi olmadığı için mahkemeler elini çabuk tutup mirasına el koydu. Alçak Sainte-Croix'nın elinin altındaki bütün o cehennemî zehir cephaneliği bir kutunun içinde duruyordu, kutuda Madame de Brinwilliers'nin, işlediği suçlarla ilgili hiçbir şüpheye yer bırakmayan mektupları da bulundu. Brinwilliers, Liège'deki bir manastıra kaçtı. Marechaussée'nin memurlarından Desgrais, onun peşinden gönderildi. Desgrais rahip kılığına girerek kadının saklandığı manastıra geldi. Korkunç kadınla aşk ilişkisi kurup onu şehrin dışındaki ıssız bir bahçede gizli gizli buluşmaya ikna etmeyi başardı. Kadın oraya varır varmaz Desgrais'nin adamları tarafından etrafı sarıldı, rahip sevgilisi bir anda Marechaussée memuruna dönüştü, kadını bahçenin önünde bekleyen arabaya binmeye zorladı, etrafı adamlarla çevrili araba doğrudan Paris'e doğru yola çıktı. La Chaussée'nin kellesi çoktan kesilmişti, Brinwilliers'nin akıbeti de aynı oldu, cesedi idamın ardından yakıldı ve külleri havaya savruldu.

Parisliler, gizli ve ölümcül silahını hem dosta hem düşmana karşı kullanıp cezasız kalan canavarın dünya-

1. (Fr.) Arsenik. Mirasa konmak isteyen vârisler tarafından kullanıldığı için ironik olarak *vâris tozu* adıyla da anılır. (Ç.N.)

dan ayrılmasıyla rahat bir nefes aldı. Ancak çok geçmeden alçak La Croix'nın korkunç sanatının miras kaldığı anlaşıldı. Cinayet görünmez, sinsi bir hayalet gibi, sadece akrabalık, aşk ve dostluğun kurabileceği en yakın bağların arasına sızdı, talihsiz kurbanlarını kurtulma şansları olmadan hızla vurdu. Daha bugün turp gibi olan biri yarın elden ayaktan kesilmiş bir halde ortalıkta yalpalıyor, doktorların bütün maharetlerine rağmen ölümden kurtulamıyordu. Zenginlik, fena olmayan bir makam, güzel hat-ta belki çok genç bir eş; bunlar birine ölümüne zulmetmek için yeterliydi. En azap verici şüpheler, en kutsal bağları koparıyordu. Kocalar karılarından, babalar oğullarından, kız kardeşler erkek kardeşlerinden korkuyordu. Masalarda yemekler, dostun dostu sunduğu şaraplar dokunulmadan öylece kalıyor, şakaların, eğlencelerin gırla gideceği yerde, yabanileşmiş bakışlar kılık değiştirmiş katili arıyordu. Aile babalarının uzak yerlerden çekine çekine yiyecek aldıkları, kendi evlerinde şeytani bir ihanete uğramaktan korkarak yemeklerini kirli lokanta mutfaklarında kendilerinin yaptığı görülüyordu. Yine de bazen en büyük, en dikkatli tedbirler bile kâr etmiyordu.

Kral gitgide yayılan kötülüğü kontrol altına almak amacıyla yalnızca bu gizli suçların soruşturulması ve cezalandırılmasıyla görevlendirdiği özel bir mahkeme kurdu. Bastille civarında toplanan ve La Regnie'nin başkanlık ettiği, Chambre Ardente adında bir mahkemeydi bu. Regnie ne kadar uğraştıysa da çabaları uzun süre sonuçsuz kaldı, cürmün en kuytu köşelerini keşfetmek Desgrais'ye düştü.

Kenar mahallelerden Saint-Germain'de La Voisin adında, falcılık ve büyücülükle uğraşan yaşlı bir kadın yaşıyor, Le Sage ve Le Vigoureux adındaki yarıdakçılarının da yardımıyla, zayıf ve saf denemeyecek insanları bile korkutup afallatmayı becerebiliyordu. Ama dahası da

vardı. O da La Croix gibi Exili'nin öğrencisiydi, hiçbir iz bırakmayan o etkili zehri hazırlayabiliyor, bu şekilde hain oğulların erken mirasa, yozlaşmış kadınların da daha genç başka bir kocaya kavuşmasına yardımcı oluyordu. Desgrais kadının sırrını öğrendi, kadın da her şeyi itiraf etti, Chambre Ardente kadının Grève Meydanı'nda yakılarak idam edilmesine karar verdi. Kadının evinde ondan yardım alanların listesi bulundu, böylece idamlar birbirini kovalamakla kalmadı, yüksek mevkilerdeki insanlar da ağır zan altında kaldı. Öyle ki Kardinal Bonzy'nin, Narbonne başpiskoposu olarak maaş ödemek zorunda olduğu herkesi, La Voisin'in yöntemi sayesinde kısa sürede öbür dünyaya postaladığına inanılıyordu. Yine listede adı bulunan Bouillon düşesi ve Soissons kontesi de şeytani kadınla ilişki kurmakla suçlandı, hatta imparatorluk marşali ve Lüksemburg dükü olan soylu François Henri de Montmorenci-Boudebelle bile paçayı kurtaramadı. Korunç Chambre Ardente onu da takibe aldı. Bizzat kendisi itiraf etmek için Bastille'e gelip teslim oldu, Louvois ve La Regnie'nin nefreti yüzünden altı adımlık bir hücreye tıkıldı. Dükün suçunun ihtar bile gerektirmediği anlaşılana kadar aylar geçti. Sadece bir kez Le Sage'a gidip yıldız falına baktırılmıştı.

Kör bir hırsın başkanı La Regnie'yi şiddet ve zalimliğe yönelttiği kesindi. Mahkeme Engizisyon Mahkemesi'ne dönüşmüştü, ağır hapis cezaları için ufacık bir şüphe yeterli oluyordu, ölüm cezasına çarptırılan kişinin masumiyetinin kanıtlanması çoğu zaman şansa bırakılıyordu. Regnie'nin rahatsız edici bir görünüşü ve sinsî bir mizacı vardı, o yüzden kısa sürede intikamını almak ya da korumakla görevlendirildiği insanların bile nefretini kazandı. Sorgulama sırasında Bouillon düşesine şeytanı görüp görmediğini sorduğunda düşes şöyle cevap vermişti: "Sanırım tam şu anda yüzüne bakıyorum."

17. yüzyılın sonlarına doğru güçlü bir zehirle işlenen sayısız cinayetle tüm Paris çalkalanır, Fransa Kralı XIV. Louis'nin sırf bu cinayetleri aydınlatmak için kurduğu özel mahkemenin soruşturmaları devam ederken yeni bir katil ve hırsız çetesi peyda olur, bütün cinayetlerin ve soygunların ortak noktası birbirinden kıymetli mücevherlerdir. Âşıkların, sevgililerine hediye götürmeye korktuğu bu tehlikeli ortamda kral, çok sevdiği yazar ve şair Matmazel de Scudéry'ye konuyla ilgili fikrini sorunca matmazel bir alıntıyla yanıtlar: "Hırsızlardan korkan bir âşık, aşka layık değildir." Düşünmeden, şaka yollu söylediği bu söz yüzünden kendisini akıl almaz bir karmaşanın ortasında bulan matmazel, bütün gizemi çözmek zorunda kalacaktır.

Matmazel de Scudéry ilk Alman polisiyesi olmasının yanı sıra, sürükleyici olay örgüsü, dönemin Paris'ine, tarihî kişiliklere ve olaylara dair ilgi çekici tasvirleri ve farklı yorumlara imkân tanıyan çok katmanlılığıyla başta Edgar Allan Poe olmak üzere birçok yazara ilham veren Hoffmann'ın en başarılı eserlerinden biri.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #kayıpbaba #yüzleşme #korku #ölüm

Kapak resmi: Lily Martin Spencer

